

ІНВЕСТИВАННЯ ПЕРЕРОБКИ ТА ЗНЕШКОДЖЕННЯ ВІДХОДІВ ЯК КЛЮЧОВА ЛАНКА РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ: НАЦІОНАЛЬНИЙ, РЕГІОНАЛЬНИЙ ТА МІСЦЕВИЙ ВИМІР

Недопад Григорій Вікторович

*доктор філософії з фінансів, банківської справи та страхування,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Луцького національного технічного університету*

Левитський Вадим Валентинович

*аспірант кафедри фінансів
Національного університету біоресурсів
і природокористування України*

Ресурсна цінність промислових та побутових відходів має вагоме значення для зміцнення енергонезалежності країни та поглиблення процесів ресурсозбереження. З огляду на це вагомого значення набуває вирішення проблеми переробки відходів задля нарощення обсягів виробництва біологічного палива та підвищення рівня комплексності використання вживаної сировини з метою активізації процесів ресурсозбереження.

Інструменти фіскального впливу на підприємства, які генерують основну масу відходів, у формі спочатку збору, а потім й екологічного податку за розміщення відходів і штрафів за порушення природоохоронного законодавства неефективні. Підприємствам вигідніше заплатити символічну суму екологічного податку за розміщення відходів і продовжувати працювати в традиційному для українських реалій режимі, ніж інвестувати в проекти ресурсозбереження та безвідходних технологій [1, с. 9].

Введення додаткових потужностей по переробці відходів потребує залучення значних обсягів інвестицій для розбудови інфраструктури розміщення, транспортування, утилізації та захоронення відходів промислового, сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва, а також побутового сміття. Особливого значення вирішення проблеми залучення приватних інвестицій у сферу переробки відходів набуває для територіальних громад, оскільки підвищення рівня утилізації вторинної сировини дасть змогу місцевому самоврядуванню збільшити обсяги виробництва енергетичних продуктів та різноманітних видів енергії з відновних джерел і тим самим зменшити залежність від імпортованого мінерального палива.

Водночас важливою складовою ресурсозбереження та вторинного ресурсокористування виступає знешкодження небезпечних відходів,

котрі наносять значну шкоду навколишньому природному середовищу та життєдіяльності людини. У даному контексті першочергового значення набуває залучення додаткових інвестицій в інфраструктуру оброблення, знешкодження та розміщення небезпечних відходів. Доцільність нарощення інвестиційних впливів у даний сегмент сфери поводження з відходами зумовлена відсутністю висхідного тренду у загальних витратах на оброблення, знешкодження та розміщення небезпечних відходів. У 2015–2020 роках витрати на оброблення, знешкодження та розміщення небезпечних відходів (спалювання, розміщення на полігоні, інші методи) чіткої тенденції не відображали.

Зокрема, у 2015 році витрати на оброблення, знешкодження та розміщення небезпечних відходів (спалювання, розміщення на полігоні, інші методи) становили 218,4 млн грн, у 2016 році – 1558,4 млн грн, у 2017 році – 1374 млн грн, у 2018 році – 440,8 млн грн, у 2019 році – 4828,7 млн грн, у 2020 році – 164,3 млн грн. У 2020 році порівняно з 2015 роком витрати на оброблення, знешкодження та розміщення небезпечних відходів (спалювання, розміщення на полігоні, інші методи) знизилися на 54,1 млн грн або на 24,8%. За період 2015–2020 років найбільше значення в динаміці даного показника мало місце у 2019 році (4828,7 млн грн), а найменше – у 2020 році (164,3 млн грн).

У 2015–2020 роках витрати на оброблення, знешкодження та розміщення відходів (крім небезпечних відходів) щорічно зростали. Зокрема, у 2015 році витрати на оброблення, знешкодження та розміщення відходів (крім небезпечних відходів) становили 1321,1 млн грн, у 2016 році – 1345,8 млн грн, у 2017 році – 1573,9 млн грн, у 2018 році – 1813,6 млн грн, у 2019 році – 2465,8 млн грн, у 2020 році – 3870,3 млн грн. У 2020 році порівняно з 2015 роком витрати на оброблення, знешкодження та розміщення відходів (крім небезпечних відходів) зросли на 2549,2 млн грн або на 293,0%. За період 2015–2020 років найбільше значення в динаміці даного показника мало місце у 2020 році (3870,3 млн грн), а найменше – у 2015 році (1321,1 млн грн).

Якщо небезпечні відходи потребують залучення інвестицій у розбудову інфраструктури їх знешкодження, то відходи (крім небезпечних) мають максимальною мірою утилізуватися для вилучення їх ресурсної цінності. Саме на максимальну утилізацію ресурсної цінності відходів має бути зорієнтована основна увага загальнодержавних, регіональних та муніципальних органів влади. Аналіз витрат державного та місцевих бюджетів на утилізацію відходів свідчить про перманентне звуження інвестиційної участі держави й територіальних громад у процесах ефективного поводження з відходами. Виходячи з потреби в інвестресурсах для розвитку індустрії утилізації відходів, витрати, профінансовані за рахунок державного та місцевих

бюджетів, мають доповнюватися значними обсягами як вітчизняних, так і іноземних приватних інвестицій [1, с. 9].

Виходячи з наслідків поглиблення децентралізації влади та передового іноземного досвіду, центр тяжіння в інвестуванні проєктів переробки та знешкодження відходів (крім небезпечних) має переміститися на муніципальний рівень, щоб максимальною мірою ув'язати утилізацію вторинної сировини з виробництвом різноманітних видів біологічного палива, зокрема твердого та газоподібного (виробництво біогазу з побутового сміття), яке є вкрай необхідним для задоволення енергетичних потреб територіальних громад базового рівня, особливо в умовах воєнного стану. Інвестиційне забезпечення знешкодження небезпечних відходів має залишитися прерогативою держави.

Список використаних джерел:

1. Голян В. Інвестиції в переробку відходів: як подолати пасивність влади та бізнесу. *Дзеркало тижня*. 2018. № 13(359). С. 9.